

OLLI LEHTONEN
 FT, erikoistutkija
 Luonnonvarakeskus

Gradupalkinto 2016

maaseudun lähidemokratiaa avaavalle työlle

Lapin yliopistosta valmistunut Ilpo Mikonmäki on voittanut Maaseudun uusi aika -yhdistyksen vuoden 2016 maaseutu-aiheisen gradu-kilpailun. Ilpo Mikonmäen sosiologian pro gradu -tutkielmassa *Lähidemokratia maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuissa* tarkastellaan maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän (YTR) paikallisvaikuttamista koskevien arviointiraporttien kertomuksia lähidemokratiasta. Tutkielmassa käydään lävitse raporteissa olevia kertomuksia sekä avataan lähidemokratia-käsitteitä. Ohessa Ilpon ajatuksia palkitusta gradusta sekä maaseudusta.

Kuka olet ja mitä teet tällä hetkellä?

Olen 31-vuotias sosiologi ja työskentelen Suomen Sydänliitossa projektisihteerinä terveydenedistämiseen liittyvässä hankkeessa.

Mistä syntyi maaseutuun liittyvä aihe gradussa?

Aihe syntyi osin sattumalta. Keskustelin opiskelukaverini kanssa maaseutupolitiikasta ja katselin siihen liittyviä julkaisuja. Lähidemokratia ei ollut minulle käsitteenä tuttu ja kiinnostuin siitä, mitä sillä oikeastaan tarkoitetaan. Huomasin, että

Ilpo Mikonmäki, Lapin yliopisto

maaseudulla on tehty merkittävä määrä erilaisia lähidemokratiaprojekteja ja nämä kokeilut liittyvät laajemmalti demokratian ja kansalaisuuden käsitteisiin.

Millainen graduntekoprosessisi oli?

Gradun kirjoittaminen oli projekti, joka alkoi vauhdikkaasti, jäi vuodeksi sivuun ja lipui tasaisen varmasti maaliin. Opiskelin päätoimisesti, kun aloitin tekemään gradua. Silloin oli hyvää aikaa perehtyä keskusteluihin ja miettiä tutkimusmenetelmiä sekä käsitteitä. Tekeminen kuitenkin muuttui, kun muutimme avopuolisoni kanssa ja tein opinnäytettä sekalaisten töiden ohella. Vasta muutos toimistotyörytmiin antoi riittävästi aikaa saattaa työ loppuun.

Mikä motivoi graduntekoa?

Tästä näkökulmasta lähidemokratiasta ei ollut kirjoitettu erityisen paljon ja aihe tuntui ajankohtaiselta. Aineiston analyysimenetelmä käyttämäni aktanttimallin hyödyntäminen teki aineiston

analyysistä mielenkiintoista. Hyvä ja asiallinen työnohjaus oli keskeisessä roolissa motivaation ylläpitämisessä.

Mikä on gradututkimuksesi keskeinen viesti maaseutuasioiden parissa toimiville ihmisille?

Kun lähidemokratiasta puhutaan on syytä kiinnittää huomiota, mitä sillä missäkin yhteydessä tarkoitetaan. Lähidemokratia on vähintään yhtä sekalainen käsite, kuin demokratia itsessään. Mitä sillä tarkoitetaan, riippuu paljon tarkastelukulmasta. On hyvä pitää mielessä, mitä lähidemokratialla tavoitellaan, kuka siihen osallistuu ja miksi.

Miten lähidemokratia toimii maaseudulla?

Tähän kysymykseen en suoraan osaa vastata. Luin aiheesta kirjoitettuja julkaisuja ja jonkinlainen yksimielisyys näytti vallitsevan, että monissa malleissa vaikutusmahdollisuudet ovat lopulta hyvin pieniä tai näennäisiä. Tässä mielessä voi sanoa ettei erityisen hyvin, mutta poikkeuksiakin on.

Miten lähidemokratiaa tulisi jatkossa kehittää maaseudulla?

Ainakin lienee hyvä, mikäli malleja ei liikaa sidota pelkästään kehittämistyöhön, vaan tarjotaan kansalaisille mahdollisuuksia avoimeen keskusteluun ilman ennalta määrättyjä raameja. Toinen huomionarvoinen seikka, mikä ei tutkimassani aineistossa tullut kovin paljon esille on se, miten lähidemokratian instituutiot kommunikoivat kunnan edustuksellisten instituutioiden kanssa. Nämä teemat tulevat varmasti korostumaan maakuntauudistuksen aikana ja jälkeen.

Mitä aiot tehdä tulevaisuudessa?

Pyrin todennäköisesti tekemään jatkotutkimusta aiheesta, joka korostaa lähidemokratian empiiristä puolta ja osaisin vastata ehkä paremmin aiempaan kysymykseen, miten lähidemokratia toimii maaseudulla?

Mitä ajattelet maaseudun tulevaisuudesta tänään?

Maaseutualueita on erityyppisiä ja niiden tulevaisuus on varmasti erilainen sijainnista ja alueen keskeisistä elinkeinoista riippuen. Yhtenäistä tulevaisuuskuvaa en osaa piirtää, mutta toivon maaseutualueiden pysyvän tulevaisuudessa elinvoimaisina ja tarjoavan vaihtoehdon kaupunkialueille. Parasta on, että tulevaisuus on aina avoin.

Lopuksi kevennystä:

Mitkä ovat mielestäsi maaseudun kolme parasta asiaa?

1. Sosiaaliset verkostot, joissa tuntee naapurinsa ja lähiseudulla asuvat
2. Tilaa rauhoittua
3. Aikaa ei kulu ruuhkissa jonottamiseen

Mitkä taasen ovat mielestäsi maaseudun kolme huonointa asiaa?

1. Mahdollisesti pitkät etäisyydet harrastuspaikkoihin
2. Palvelujen väheneminen
3. Sosiaaliset verkostot, joissa tuntee naapurinsa ja monet kylällä asuvat